روزنامه صبح ایران
وطن امروز
VATANEMROOZ.IR
چهارشنبه | ۵ خرداد ۱۴۰۰ | ۱۴ شوال ۱۴۴۲ | ۲۶ مه ۲۰۲۱ | سال سیزدهم | شماره ۳۲۱۸ | ۸ صفحه | ۳۰۰۰ تومان
۱۱۸۲ سال و ۲۱۳ روز گذشت
VATAN-E-EMROOZ | VOL.13 | NO.3218 | WED.MAY.26, 2021 | ISSN:2008-2886

رزمایش جنگ الکترونیک «سپر آسمان ۱۴۰۰» ارتش برگزار شد

رصد ۳ ساعته زیردریایی آمریکا توسط پهپادهای ارتش

صفحه ۲

گفت‌وگوی «وطن‌امروز» با دبیر سی‌وهشتمین جشنواره جهانی فیلم فجر

کلاسیک‌ها مرمت‌شده می‌آیند

صفحه ۸

گزارش «وطن‌امروز» از سیاست عجیب بانک مرکزی

دلار در صرافی ملی بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ تومان ارزان‌تر از بازار آزاد عرضه می‌شود

ارزپاشی مشکوک!

هر فرد با ارائه کارت ملی و خرید ۲۰۰۰ دلار از صرافی ملی و فروش آن در بازار آزاد، بین یک تا ۲ میلیون تومان سود می‌کند

صفحه ۳

ستاد دانش

آغاز عملیات اجرایی شناسایی و حمایت از ۲۰۰ هزار دانش‌آموز بازمانده از تحصیل با حضور رئیس ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره)

ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره) علاوه بر ساخت ۲۰۰۰ مدرسه قرار است طی یک سال ۱۰۰۰ مدرسه کانکسی را به مدارس ثابت تبدیل کند

عکس: سعید سجادی، فارس

صفحه ۴

تیترهای امروز

وزارت کشور اسامی کاندیداهای تأیید صلاحیت شده در شورای نگهبان برای انتخابات ریاست جمهوری دوره سیزدهم را اعلام کرد

۷

- تبلیغات از دیروز آغاز شد و تا ساعت ۸ صبح پنجشنبه ۲۷ خردادماه ادامه خواهد داشت
- ۳ مناظره زنده تلویزیونی بین نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری برگزار می‌شود
- قرعه‌کشی جدول برنامه‌های انتخاباتی نامزدها؛ ساعت ۲۲ امشب

صفحه ۲

آمریکا، اتحادیه اروپایی و متحدان‌شان بارها اقدامی مشابه بلاروس در فرود اجباری هواپیمای مسافری و ربایش مخالفان را مرتکب شده‌اند

یک بام و ۲ هوای غرب

صفحه ۷

نگاه

بی‌اختیاری، بهانه نخ‌نما

سیدامیرحسین موسوی: هنگامی که ناکارآمدی دولت‌ها به اوج خود می‌رسد، عده‌ای از دولتمردان و سیاست‌گذاران این ادعا را مطرح می‌کنند که دولت اختیار لازم را در اجرای برنامه‌های خود نداشته است. پس از طرح این ادعا، سوالی که پیش می‌آید، این است: پس چرا مدعیان این سخن برای دوره دوم ریاست‌جمهوری ثبت‌نام می‌کنند؟ برای فهم میزان اختیارات دولت ۴ سال هم کافی است. مهم‌ترین هدف از طرح ادعاهای اینچنینی این است که توجه مردم از معضل ناکارآمدی دولت در اداره کشور منحرف شود و بحث‌های حاشیه‌ای و سیاسی بر سر زبان‌ها بیفتد. رهبر حکیم انقلاب نیز چندی پیش فرمودند مجموعه اختیارات نهادها و قوای دیگر در مقابل اختیارات دولت، اندکی بیش از صفر است که این نشان می‌دهد دست دولت در اداره کشور چقدر باز است. رهبر انقلاب درباره اختیارات رئیس‌جمهور فرمودند: «جایگاه ریاست‌جمهوری، مهم‌ترین و مؤثرترین مدیریت کشور است و طرح برخی مسائل همچون اینکه رئیس‌جمهور اختیاراتی ندارد یا تدارکاتچی است، خلاف واقع و از روی بی‌مسؤولیتی یا بی‌اطلاعی یا غرض‌ورزی است». دولتمردانی که ۸ سال کل کشور را در اختیار داشتند و هرگاه از ناکارآمدی آنها انتقاد شد، عدم اختیار دولت را دستاویزی برای فرار از پاسخگویی کردند، جای تعجب است هنگامی که زمان انتخابات فرامی‌رسد دوباره داعیه‌دار تصاحب منصبی می‌شوند که آن را بی‌اختیار می‌نامیدند!

طبق قانون اساسی، مسؤولیت برنامه و بودجه کشور به رئیس‌جمهور سپرده شده و امروز بیش از ۹۰ درصد بودجه کشور در اختیار رئیس‌جمهور است و تمام صاحب‌نظران اذعان دارند یکی از مهم‌ترین مسائل موثر در اداره کشور، برنامه‌ریزی صحیح و جامع است. حتی بودجه سایر قوا نیز در اختیار دولت و رئیس‌جمهور است. ریاست شورای عالی اقتصاد به رئیس‌جمهور سپرده شده است که این شورا وظایف بسیار مهمی از جمله تعیین هدف‌های کلی برنامه‌های عمرانی کشور، بررسی خط‌مشی‌ها و سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی جهت طرح در هیأت وزیران، تعیین خط‌مشی تنظیم بودجه کل کشور و بررسی آن برای طرح در هیأت وزیران، تصویب اصول و سیاست‌ها و ضوابط مربوط به اخذ وام و اعتبارات خارجی را بر عهده دارد. مسؤولیت امور اداری و استخدامی از وظایف رئیس‌جمهور است. به عبارت دیگر ۹۵ درصد از منابع انسانی کشور در وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و... تحت مدیریت دولت و رئیس‌جمهور است. با توجه به گوشه‌ای از اختیارات سیاست‌گذاری اقتصادی رئیس‌جمهور، امید است دولتمردان از بهانه‌های دیگری برای سستی‌های خود در انجام وظایف استفاده کنند.

تاریخ

فلسطین از گذشته تا امروز / بخش ۴

رؤیای بربادرفته ناپلئون

محمدعلی صمدی*: با آغاز قرن نوزدهم، اروپای مسیحی تحت تأثیر ۳ قرن سرازیر شدن ثروت‌های بی‌حساب از قاره‌های آمریکا، آفریقا و شبه‌قاره هند و همچنین گسترش مذهب پروتستان -که عامل مهم سکولاریزم مذهبی و رشد و تثبیت سرمایه‌داری به عنوان یک ارزش در تمدن غرب محسوب می‌شود- به تحولاتی بنیادین دچار شد و موازنه قوای سنتی در سراسر آن دگرگون شد. در ۳۰ سال پایانی قرن ۱۸ میلادی، با انقلاب «استقلال آمریکا» و پس از آن، «انقلاب کبیر فرانسه» اروپا به نقطه عطف تحولات خود پس از «رنسانس» رسید و امروز انقلاب کبیر فرانسه (سال ۱۷۸۹ میلادی)، به عنوان نقطه جداکننده ادوار تاریخی شناخته می‌شود، همان‌گونه که پیش از این، با «فتح قسطنطنیه» چنین شد.

فرانسه از سال ۱۷۹۲ تا ۱۸۱۵ میلادی پیوسته دچار جنگ بود؛ جنگ‌هایی که دامن تمام اروپا را گرفت و زمینه ایجاد ساختارهای جدید سیاسی، اجتماعی و فرهنگی اروپا را فراهم کرد و درست از همین مقطع، منطقه جغرافیایی خاصی، با نام تاریخی «فلسطین» وارد مصیبت‌بارترین سال‌های تاریخ خود شد و به رغم کوچکی مساحتش، به عنوان یکی از استراتژیک‌ترین مناطق جهان، وارد معادلات سیاسی مغرب‌زمین شد.

نیمه دوم قرن ۱۸ میلادی، شبکه بازرگانی جهانی گسترده‌ای بر پایه تجارت پنبه خام و پارچه‌های پنبه‌ای، از اقیانوس اطلس تا انگلیس و فرانسه و سپس به سوی هند گسترده شده بود که منطقه شرق مدیترانه در قلب آن قرار داشت و به همین سبب بنادر این منطقه بار دیگر مورد توجه سرمایه‌داران و تجار غربی قرار گرفت و محل تجمع گروه کثیری از تجار یهودی و اروپایی شد. این فرآیند، در اوایل قرن نوزدهم، پنبه شرق مدیترانه (محصولات عثمانی و هند) را به مهم‌ترین کالای وارداتی به بریتانیا بدل کرد (با توجه به استقلال آمریکا که بزرگ‌ترین کشتزارهای پنبه انگلیس و فرانسه در آن قرار داشت، اهمیت پنبه مناطق دیگر جهان بیشتر شد).

در این سال‌ها، بخش عمده سواحل شرقی مدیترانه، قسمتی از استان سوریه محسوب می‌شد و کنترل این ناحیه بر عهده والی شهر بندری «عکا» بود. این شهر بندری به دلیل داشتن قلاع مستحکم نظامی و اشراف بر سایر بنادر شرق مدیترانه، به عنوان مرکز این منطقه مهم تجاری شناخته می‌شد (محدوده تحت تسلط حاکم «عکا»، تقریبا همان منطقه‌ای است که از دوران جنگ اول جهانی تاکنون به «فلسطین» شهرت یافت). از سال ۱۷۹۰ «احمد جزار» حاکم بدنام اما مقتدر «عکا» مبارزه شدیدی را علیه سلطه انحصاری سوداگران اروپایی بر کشت و تجارت پنبه و غله منطقه آغاز کرد و سال ۱۷۹۱ تجار فرانسوی را از بنادر حوزه استحفاظی‌اش بیرون کرد. انقلابیون فرانسوی که در آن سال بدترین شرایط مالی را -به دلیل محاصره اقتصادی کشورهای مخالف انقلاب فرانسه- داشتند، با محرومیت از بنادر «مدیترانه شرقی» در تنگنای بیشتری قرار گرفتند اما پاسخ مناسب به این ضربه را به ۷ سال بعد واگذار کردند.

سال ۱۷۹۸ «ناپلئون بناپارت» ژنرال جوان جمهوری انقلابی فرانسه، با تهاجمی سنگین به «مدیترانه شرقی» قصد کرد با دستیابی به آب‌های دریای سرخ، راه خود را به سوی هندوستان- به عنوان شاهرگ حیاتی بریتانیا- باز کند. وی برای رسیدن به این هدف باید به قلب امپراتوری عثمانی حمله می‌برد.

مصر شمالی طی نبردی سخت در سال ۱۷۹۸ تصرف شد. پس از آن ناپلئون به سوی بنادر شرقی مدیترانه (واقع در فلسطین امروزی) رو کرد. شهرهای غزه، رمله و یافا را گرفت و عازم اصلی‌ترین قلعه نظامی منطقه یعنی «عکا» شد و این بندر را به محاصره خود درآورد. در طول این محاصره ۲ ماهه، شهرهای «ناصره» (مقدس برای مسیحیان) و «صفد» (یکی از ۴ شهر مقدس یهودیان) نیز اشغال شدند. این لشکرکشی به فلسطین، باعث تکاپوی انگلستان شد. در صورت سقوط «عکا»، بازپس‌گیری آن بسیار دشوار بود و حاکم «عکا» عملا بر منطقه فلسطین مسلط می‌شد و «جناح شرقی دفاع از هندوستان» تحت کنترل یا اشراف دشمن درمی‌آمد و کوتاه‌ترین راه ارتباطی انگلستان با دریای سرخ و هند، قطع می‌شد. با توجه به اینکه زمزمه حفر کانالی جهت اتصال «دریای مدیترانه» به «دریای سرخ» نیز از محافل نخبگانی بازرگانی به گوش می‌رسید، تصرف مصر و سوریه خطری جدی برای حاکمیت بریتانیا بر مشرق‌زمین بود. از همه مهم‌تر اینکه سوریه، دروازه امپراتوری عثمانی محسوب می‌شد و با اشغال آن، موجودیت امپراتوری عثمانی مورد تهدید جدی قرار می‌گرفت و این مسأله‌ای بود که با سیاست‌های قرن نوزدهمی بریتانیا (دفاع از عثمانی به عنوان نیروی بازدارنده در برابر توسعه‌طلبی روسیه) منافات داشت.

به همین دلایل، ناوگان انگلیس برای کمک به محاصره‌شدگان «عکا» با ناوگان فرانسه درگیر شد و سپاه ناپلئون را به مصر عقب راند. ناپلئون تحت فشار ناوگان انگلستان و مدافعان مصر جنوبی و قطع کمک‌های حکومت انقلاب‌زده فرانسه، ناچار در سال ۱۷۹۹ با شکستن خط محاصره دریایی انگلستان، راهی فرانسه شد. وی بعدها به یکی از نزدیکان خود نوشت: «عکا، کلید مشرق‌زمین بود و من با ناکامی در تصرف آن، برای همیشه خیال‌پردازی را در خود کشتم».

خیالات ناپلئون برای تصرف مدیترانه شرقی، شاید ریشه در نبوغ نظامی‌اش داشت اما به دلایلی، او احتمالا در عملی کردن ایده‌ای قدیمی، پیش‌دستی کرده است؛ ایده‌ای که از ۹ قرن پیش صاحب‌نظران سیاسی و مذهبی غرب را وسوسه می‌کرد، یعنی ایجاد حکومتی متحد با غرب در طلایی‌ترین نقطه آسیا از نظر سیاسی، مذهبی و حتی اقتصادی.

ناپلئون سال ۱۷۹۸ با صدور اعلامیه‌ای (که واژگانش با ادبیات رایج در میان انقلابیون فرانسه منافات داشت)، خطاب به یهودیان آسیا و آفریقا، از آنان خواست تحت لوای فرانسه برای فتح «سرزمین مقدس» همراه شوند و عظمت و شکوه «اورشلیم باستانی» را احیا کنند. شاید ناپلئون ـ که از نفوذ نسبی اشراف یهود در کانون‌های تجاری امپراتوری عثمانی مطلع بود- و پیوند سرمایه‌داران یهودی را با نظام سیاسی انگلستان، مهم‌ترین نقطه قوت رقیب خود می‌دانست، قصد داشت با این اعلامیه آنان را با خود همراه کند و یا حداقل هم‌پیمانی احتمالی‌شان با دولت عثمانی و بریتانیا را تضعیف کند. اسناد و شواهد هم نشان می‌دهد اشراف و سرمایه‌داران یهودی، از مهم‌ترین تأمین‌کنندگان مالی دولت‌های در حال جنگ عثمانی و انگلستان و حتی آلمان و فرانسه محسوب می‌شدند.

آیا ناپلئون احتمال موفقیت رؤیاهایش را می‌داد یا تنها به عنوان جنگ روانی به آن می‌نگریست؟ دقیقا مشخص نیست. همین ناپلئون در بیانیه دیگری خطاب به ملت مسلمان مصر، داعیه اسلام‌گرایی و اسلام‌خواهی کرد و حتی برای جلب همدلی اعراب، با لباس سنتی عربی در انظار عمومی ظاهر شد. «ناهوم سوکولف» از رهبران «آژانس یهود» در کتاب خود می‌نویسد: «هیچ یک از یهودیان به موفقیت طرح جاه‌طلبانه ناپلئون و امکان پیروزی وی اعتقادی نداشتند و به همین دلیل به وعده‌های وی توجه نکردند. از سوی دیگر در صورت فتح سوریه و کشاندن جنگ به قلب ترکیه [منظور امپراتوری عثمانی است] نمی‌شد احتمال موفقیت طرح ناپلئون را یکسره ناممکن تلقی کرد. در این صورت احتمالاً ناپلئون سهمی از حکومت را نیز به قوم یهود که فرانسه می‌توانست به آنها تکیه کند، واگذار می‌کرد».

تئوریسین نامدار صهیونیزم ضمن ابراز این نظر که: «طرح بناپارت ساده و مقاصد وی صادقانه بود» می‌نویسد: «در صورت پیروزی ناپلئون، یهودیان با شادمانی به کمک وی می‌شتافتند» و دلیل این عدم همراهی را این‌گونه شرح می‌دهد: «نظر یهودیان در شرق به طرح‌های ناپلئون محتاطانه و تا حدودی بدبینانه بود. این احتیاط و بدبینی البته نسبت به امکان اجرا و ابزار رسیدن به اهداف ابراز می‌شد و نه نسبت به مقاصد ناپلئون. یهودیان آماده بودند به گونه‌ای مسالمت‌آمیز یا با قیام علیه زمامداران کشور، برای احیای «اورشلیم باستانی» تا سرحد امکان جان‌فشانی کنند اما به هر حال آنان می‌دانستند این مبارزه [ناپلئون با عثمانی] سرنوشتی جز شکست نخواهد داشت».

* پژوهشگر تاریخ